

REFERAT Natur- og Miljøudvalget 2018-2021 d. 07-05-2019

Mødedato Tirsdag d. 07. maj 2019 kl. 00:00

Mødested Skovløkken 4, Tejn, Mødelokale 1

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Dialogmøde med Center for Ejendomme og Drift.....	5
Dialogmøde med Center for Natur, Miljø og Fritid.....	8
Indsats på forurenede grunde i 2019 og kommende år.....	11
Afværgeforanstaltninger ved Østergade 53, Rønne.....	16
Opfølgning på mål 2017-2019 samt mål for budget 2020.....	19
Tankanlæg på Borgmester Nielsens Vej 126.....	24
Parkeringsstrategi for Gudhjem.....	27
Trafiksikkerhedsplan 2018-2025.....	31
BAT sommerkøreplan 2019 inkl. besparelser.....	37
Fremtidens Landskaber på Nordbornholm: Afsluttende afrapportering.....	39
Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd.....	43
Gensidig orientering.....	45
Lukket.....	47

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	1	

Fraværende

Bemærkninger til dagsordenen

Under behandling af punkt 2 "Dialogmøde med Center for Ejendomme og Drift" deltager:

Repræsentanter fra arbejdsgiversiden:

- Bjarne Sjelle Freund-Poulsen (Formand - Vej, park og anlæg)
- Kim Eilif Rasch Pedersen (Ejendomsservice)
- Ann Juul Nielsen (Rengøringservice)
- Lars Friborg (BAT)
- Nina Kragsskov - (DeViKa)

Repræsentanter fra medarbejdersiden:

- Michael B. Lau (Vej, park og anlæg - 3F)
- Jan Larsen (Vej, park og anlæg - Dansk Metal)
- Carsten Pedersen (Vej, park og anlæg - TR)
- Jens Ole Mægaard (BAT - 3F)
- Allan Børgesen (Ejendomsservice - FOA)
- Anitta Kofoed (DeViKa - Kost & Ernæringsforbundet)
- Jonas Graulund Larsen (Ejendomsservice - AMR)
- Claus Riis Harslev (Vej, park og anlæg - AMR)

Under behandling af punkt 3 "Dialogmøde med Center for Natur, Miljø og Fritid" deltager:

- Michael Brandt-Bernbom (Leder af Natur og Miljø)
- Palle Kreutzberg Tourell (Leder af Veje, havne og beredskab)
- Andreas Lund Povlsen (Planlægger)
- Ilsebil Hansen (Landskabsarkitekt)
- Hardy Pedersen (konsulent)
- Rikke Boel (assistent)
- Jens Hjul-Nielsen (BOFA)
- Steffen Christian Gerdes (affaldskonsulent)
- Hanne-Jytte Vejdiksen (Miljømedarbejder)

Under behandling af punkt 4 "Indsats på forurenede grunde i 2019 og kommende" og punkt 5 "Afværgeforanstaltninger ved Østergade 53, Rønne" deltager Michael Brandt-Bernbom.

Punkt 2: Dialogmøde med Center for Ejendomme og Drift

Åbent punkt

2 Dialogmøde med Center for Ejendomme og Drift

00.30.02G01-0023

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	2	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen har besluttet, at som led i den politiske budgetproces hvert år afholdes et dialogmøde, hvor udvalget mødes med repræsentanter fra de to centre under udvalgets område; Center for Ejendomme og Drift og Center for Natur, Miljø og Fritid.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- Center for Ejendomme og Drifts repræsentanter og udvalget har en dialog om status på arbejdet med mål og konkrete initiativer samt budget.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:
Indstilling drøftet.

Sagsfremstilling

Udvalgene skal sætte retning for udviklingen af deres politikområder. Dette skal ske i forlængelse af det målarbejde, der har været udgangspunktet i valgperioden, og i respekt for kommunalbestyrelsens visioner.

Udvalget afholder som led i den løbende dialog om budget og delmål dialogmøder med centrene under udvalgets område. Dialogmøderne har til formål at afdække udfordringer og opmærksomhedspunkter, som udvalgene kan arbejde med i forhold til mål for 2020.

Ifølge [den politiske budgetproces](#) fastlægges sparerammen først i Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 15. maj. Derpå vil spareemnerne blive drøftet i MED-systemet og indgå i det politiske arbejde hen over sommeren. [De økonomiske strukturelle udfordringer](#) er dog kendt, og drøftelsen på mødet kan tage afsæt i, at der formentlig vil være tale om betydelige behov for at reducere udgiftsniveauet i 2020 generelt i kommunen.

Centerchefen giver på mødet en mundtlig status på arbejdet generelt i Centeret og et oplæg som input til drøftelse af udvalgets delmål for 2020. Derudover giver centerchefen en status på centerets økonomiske situation, og hvordan udviklingen forventes at fortsætte i resten af 2019.

Efter budgetvedtagelsen i oktober afholdes endnu et dialogmøde med henblik på at drøfte implementeringen af budget 2020.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 3: Dialogmøde med Center for Natur, Miljø og Fritid

Åbent punkt

3 Dialogmøde med Center for Natur, Miljø og Fritid

00.30.02G01-0023

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	3	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen har besluttet, at som led i den politiske budgetproces hvert år afholdes et dialogmøde, hvor udvalget mødes med repræsentanter fra de to centre under udvalgets område; Center for Ejendomme og Drift og Center for Natur, Miljø og Fritid.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- Center for Natur, Miljø og Fritids repræsentanter og udvalget har en dialog om status på arbejdet med mål og konkrete initiativer samt budget.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Indstilling drøftet.

Sagsfremstilling

Udvalgene skal sætte retning for udviklingen af deres politikområder. Dette skal ske i forlængelse af det målarbejde, der har været udgangspunktet i valgperioden, og i respekt for kommunalbestyrelsens visioner.

Udvalget afholder som led i den løbende dialog om budget og delmål dialogmøder med centrene under udvalgets område. Dialogmøderne har til formål at afdække udfordringer og opmærksomhedspunkter, som udvalgene kan arbejde med i forhold til mål for 2020.

Ifølge [den politiske budgetproces](#) fastlægges sparerammen først i Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget den 15. maj. Derpå vil spareemnerne blive drøftet i MED-systemet og indgå i det politiske arbejde hen over sommeren. [De økonomiske strukturelle udfordringer](#) er dog kendt, og drøftelsen på mødet kan tage afsæt i, at der formentlig vil være tale om betydelige behov for at reducere udgiftsniveauet i 2020 generelt i kommunen.

Centerchefen giver på mødet en mundtlig status på arbejdet generelt i Centeret og et oplæg som input til drøftelse af udvalgets delmål for 2020. Derudover giver centerchefen en status på centerets økonomiske situation, og hvordan udviklingen forventes at fortsætte i resten af 2019.

Efter budgetvedtagelsen i oktober afholdes endnu et dialogmøde med henblik på at drøfte implementeringen af budget 2020.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 4: Indsats på forurenede grunde i 2019 og kommende år

Bilag

Bilag 1 Prioriteringsoversigt

Åbent punkt

4 Indsats på forurenede grunde i 2019 og kommende år

09.08.00K07-0006

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	4	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter.

Resumé

Natur- og Miljøudvalget besluttede den 12. marts 2019, at sende udkast til prioritering af indsatsen på forurenede grunde i fire ugers offentlig høring. Den 17. april 2019 udløb høringsfristen, og der er ikke indkommet hverken kommentarer eller forslag til ændringer.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- at den foreslåede prioritering af indsatsen godkendes.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Indstilling godkendt.

Sagsfremstilling

Ved kommunalreformen i 2007 beholdt Bornholms Regionskommune opgaven med at gennemføre undersøgelser, kortlægning (offentlig registrering af jordforurening), og afværgeforanstaltninger i forbindelse med gamle jordforureninger. I det øvrige Danmark er det regionerne, der forestår denne opgave. Bornholms Regionskommune får hvert år penge fra staten til disse opgaver.

I henhold til jordforureningsloven skal Bornholms Regionskommune årligt udarbejde en oversigt over den forventede indsats. Oversigten har været i offentlig høring fire uger inden Natur- og Miljøudvalget skal vedtage den endelige indsats.

Natur og Miljø har udarbejdet en oversigt med prioritering af indsatserne på jordforureningsområdet. Oversigten fremgår af bilag 1. I oversigten angives hvilket år opgaverne forventes afsluttet i Bornholms Regionskommune. Oversigten bygger på Natur og Miljøes skøn over, hvor mange forurenede grunde, der forventes at være, sammenholdt med de ressourcer, der erfaringsmæssigt afsættes til opgaverne på jordforurenings- og råstofområdet.

Natur og Miljø har et årligt budget til den almindelige drift på ca. 1,3 mio. kr. til aflønning af medarbejdere, udførelse af undersøgelser, brug af rådgivning mv. I forbindelse med større afværge- og oprensningssager vil der blive tale om et større forbrug af økonomiske midler.

Status og prioritering

I 2018 er arbejdet i forbindelse med opgaver i forbindelse med afværgeprojektet i Østergade 49-51 i Rønne og supplerende undersøgelser på renserrunden Birkebakken 10 blevet mere omfattende end forudset. Det har medført at tre af de grunde, der var prioriteret til at blive undersøgt i 2018, ikke er nået.

I forbindelse med de seneste års kortlægning af grunde, hvor der tilbage i tiden er foregået forurenende virksomhed, har der på enkelte grunde vist sig et behov for oprensning. På baggrund af erfaringerne fra disse sager vil Natur og Miljø fortsat opprioritere grunde, hvor der tidligere har været renservirksomhed, og hvor en eventuel forurening ikke er afklaret.

Natur og Miljø har i den udarbejdede oversigt prioriteret jordforureningsager, hvor der er bolig eller hvor ejendommen ligger både i særligt drikkevandsområde og nærområde ved vandværkernes drikkevandsboringer. Forurenede boliggrunde med indeklimalisiko prioriteres højere end boliggrunde med jordforurening på udearealer. Baggrunden for denne prioritering er, at borgerne ikke må påvirkes negativt sundhedsmæssigt af gammel jordforurening, og at grundvandet ikke må forurennes.

Natur og Miljø lægger i sin sagsbehandling vægt på, at tage hensyn til borgere og virksomheder, der har et særligt behov for afklaring af deres jordforureningskortlægningssag. Desuden er det et mål for Natur og Miljø, at kommunens opgaver skal være forståelige for borgere og virksomheder, sådan at de kan have mulighed for at handle fornuftigt i egen interesse.

Følgende grunde foreslås undersøgt i 2019:

- Én grund, der ligger i grundvandsdannende område ved Sandemandsvej i Rønne, Sandemandsvej 29
- Beskyttelse mod havets erosion af genanvendt forurenede jord i forkastning ved Havnevej 12-14 i Tejn
- Måling af lossepladsgas på fyldplads ved Strandvejen 2A, Allinge
- Tidligere tøjrenseri i Søndergade 6, Rønne
- I skel til nabogrund (Gasværksvej 11) til det tidligere gasværk i Hasle, Gasværksvej 11A, Hasle.
- Godthåbsvej 55 – gøres færdig i 2019.

Østergade 53

I forbindelse med arbejdet med kloarken omkring Østergade 49 – 51 er der også konstateret udfordringer med indeklimaet i Østergade 53. Der indsamles data for at fastslå, om forureningen stammer fra kloarken eller grunden og i hvilket omfang, der skal foretages afværge.

Havnevej 12 – 14 i Tejn

I 2010 gav Bornholms Regionskommune tilladelse efter Miljøbeskyttelseslovens § 19 til at genanvende havnesediment mv. i forbindelse etablering af en ny kyststi. Havets erosion har medført, at der måske er fare for at havnesediment på længere sigt kan skylles ud i havet. I 2019 vil det blive undersøgt, hvad der skal gøres for at forhindre fremtidig erosion.

Strandvejen 2A, Allinge

Faren for gasdannelse på gamle lossepladser er også taget med i prioriteringen, og i 2015 er to lossepladser undersøgt, uden at der blev fundet et problematisk indhold af gas. Fra 2019 og frem vil flere lossepladser blive undersøgt for lossepladsgas. I 2019 vil fyldpladsen ved strandvejen 2A i Allinge blive undersøgt.

Der arbejdes videre med følgende verserende sager:

- To verserende sager (Birkebakken 10/Birkevænget 4 – Allinge, og Østergade 49-51 og Østervoldgade 12 og 14 - Rønne)

Birkebakken 10 og Birkevænget 4, Allinge

På en renserigrund på Birkebakken 10 i Allinge, er der i 2017 og 2018 foretaget en stor undersøgelse for at afgrænse forureningen. Undersøgelse og dialog med de involverede parter, har været en meget stor opgave. Afværgeforanstaltninger skal efter planen gennemføres i 2019. I 2018 bevilligede NMU-midler til en oprensning. Oprensningen afventer at ejer eller en køber river bygningerne ned. Der pågår forhandlinger om salg af grunden.

Birkevænget 4 i Allinge er en etplans enfamiliebolig fra 1960'erne. Jordforureningen på grunden stammer fra et tidligere tøjrenseri på Birkebakken 10. I 2018 bevilligede NMU-midler til etablering af afværgeforanstaltninger. I 2018 blev der etableret sug under gulv i bryggers, for at afværge forurening af luften i huset. I 2019 skal det undersøges om der er andre rum i huset, hvor der skal etableres afværgeforanstaltninger.

NMU har bevilget midler til afværgeforanstaltninger.

Østergade 49-51 og Østervoldgade 12 og 14.

I 2016 har kommunalbestyrelsen bevilget ca. 1.4 mio. til afværgeforanstaltninger på tre grunde i Østergade 49-51 og Østervoldgade 12 og 14 i Rønne.

Afværgeforanstaltningerne i Østervoldgade 12 og 14 er gennemført i 2017. Der er etableret sug under gulv og de foreløbige opfølgende målinger viser, at meget tyder på at afværgeforanstaltninger virker efter hensigten på indeluften. I 2019 og kommende vil der forsat blive målt på indeluften for at se, om afværgeforanstaltningerne virker hele året og i alle forskellige vejsituationer.

Udluftning i kældrene i Østergade 49-51 er gennemført i 2016 og 2017, men arbejdet med at få tætnet kloaksystemet, så der ikke trænger forurenede vand ind i kloakken og damper af og ind i husene i området er forsinket på grund af, at der i 2018 viste sig en ny utæthed i kloarken. I 2018 blev det nødvendigt, også på grund af fugt i en kælder, at etablere omfangsdræn og rensning af forurenede grundvand inden det ledes ud i hovedkloak. Dette projekt har forsinket udførelsen af indeluftmålinger i alle seks udlejningsboliger i ejendommen. Dette foretages i stedet i begyndelsen af 2019. Resultatet af disse undersøgelser skal vise om de igangsatte afværgeforanstaltninger er tilstrækkelige.

Gamle jordforureningssager og mulige trusler i forhold til overfladevand

Fra 2014 fik Bornholms Regionskommune også ansvaret for gamle jordforureninger, der kan true overfladevand eller internationale naturbeskyttelsesområder. I løbet af fem år fra 2014 skulle kommunen gennemgå tidligere jordforureningssager for at se, om der er sager på Bornholm, hvor der muligvis kan være en fare for overfladevandet eller internationale naturbeskyttelsesområder. En første screening viste, at ca. 20 sager skulle gennemgås. I 2019 har Natur og Miljø manuelt gennemgået disse sager, og resultatet viser, at der i ti sager kan være fare for overfladevand. I 2019 skal der forhandles med Miljøstyrelsen, om at få om penge til gennemførelse af videregående undersøgelser og eventuelle afværgeforanstaltninger. Det skønnes, at der skal udføres afværgeforanstaltninger på én grund. Den nærmere økonomi, indsats og tidsplan er endnu ikke kendt.

Løbende prioriteringsproces

Prioriteringsarbejdet er en proces, hvor nye og i enkelte tilfælde gamle sager løbende prioriteres og sættes ind på oversigten. Dette betyder, at årstallet for færdiggørelse af sager kan rykke sig, hvis nye eller gamle sager bliver prioriteret højere end de tidligere sager. Ud

over de undersøgelser, der er vist på oversigten i bilag 1, vil nye grunde løbende blive kortlagt, og nogle vil medføre, at der inden for ét år skal udføres undersøgelser mv.

Værditabsordning

I nogle jordforureningskortlægningssager vedrørende boliggrunde, kan ejerne søge om at få udført undersøgelser og afværgeforanstaltninger for økonomiske midler fra en statslig værditabsordning. I forbindelse med undersøgelser i denne ordning er der ca. 3 års ventetid, og endnu længere på afværgeforanstaltninger. Værditabsordningen forudsætter en vis egenbetaling. Hvis nogle grundejere vælger denne løsning, kan andre sager eventuelt fremrykkes.

Love

Miljøministeriets lovbekendtgørelse nr. 1190 af 27. september 2016, med de ændringer, der følger af § 36 i lov nr. 1715 af 27. december 2016 og § 7 i lov nr. 204 af 28. februar 2017.

Økonomiske konsekvenser

En tiltrædelse af indstillingerne indebærer ikke i sig selv økonomiske konsekvenser.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 5: Afværgeforanstaltninger ved Østergade 53, Rønne

Åbent punkt

5 Afværgeforanstaltninger ved Østergade 53, Rønne

09.08.06K08-0151

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	5	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I forbindelse med Natur og Miljø's arbejde med at undersøge forureningsforholdene ved det tidligere tøjreri i Østergade 49-51 i Rønne, er der konstateret en påvirkning med klorerede opløsningsmidler af indeklimaet i en boligejendom med én bolig i Østergade 53, Rønne, Embedslægen har udtalt, at det findes nødvendigt at etablere afværgeforanstaltninger. Natur og Miljø vil foreslå, at der etableres afværgeløsninger, der kan eliminere påvirkningen af indeklimaet.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller:

- at der etableres ventilation i kælder, og reovering af kloak under bygning, samt sug i kloaksystem, som afværgeløsning for ejendommen Østergade 53, Rønne, idet udgiften hertil udgør 125.000 kr.,
- at udgiften finansieres med 125.000 fra det afsatte driftsbudget under den ikke-overførbare bevilling 52 Teknik, natur og miljø, som oprindeligt blev afsat til afværgeforanstaltninger i Østervoldgade 12 og 14, Rønne, og
- at den ikke overførbare bevilling 52 Teknik, natur og miljø forhøjes med 15.000 kr. årligt fra 2020 og frem, til drift af anlægget.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

I forbindelse med Natur og Miljø's arbejde med at kortlægge og undersøge ejendomme, hvor der tilbage i tiden har været aktiviteter, der kan have medført jordforurening, blev Østergade 49-51 og 53 undersøgt fra 2013 og frem til i dag.

I Østergade 49-51 har der tidligere ligget et tøjreri, som har medført jordforurening hovedsageligt med trikloretylen (TCE). TCE kan være kræftfremkaldende og kan optages af mennesker gennem luftvejene eller gennem huden.

Forureningen ligger hovedsageligt på grunden Østergade 49-51, men er også konstateret i mindre grad på naboejendommen Østergade 53. På en del af grunden er der målt forurening nede jorden i ca. 1,5 meters dybde, og der er og så målt TCE i indeklimaet. TCE er et flygtigt

stof, som damper op gennem gulvene og/eller kloakkerne og ind i beboelsesrummene. Østergade 53 er en boligejendom med kælder og 1. sal på ca. xxx m². I Østergade 53 er der målt for høje indhold af TCE i indeklimaet i boligdelene på op til 1,7 gange højere end Miljøstyrelsens afdampningskriterium for boliger.

Embedslægens vurdering er, at det ikke er tilstrækkeligt på længere sigt, at beboerne øger den almindelige udluftning af beboelsesrummene, men at der bør gennemføres afværgeforanstaltninger i ejendommen.

Til at afværge for indtrængning af TCE i huset vil der bl.a. blive forsøgt at forbedre kloakledninger under huset og/eller etableret en pumpe, der suger luften ud af kloakken. Luften der udsuges renses herefter i et kulfilter. Desuden vil den naturlige ventilation blive øget i kælderen, ved at der etableres nogle mere faste udluftningsriste, der ikke kan lukkes.

Når denne afværgeløsning forslås skyldes det, at den forurenede luft hermed fjernes inden den siver ind i huset, altså inden den kan indåndes af beboere.

Lovgrundlag:
Jordforureningsloven § 6, 17, 22 og 75.

Økonomiske konsekvenser

Afværgelanlægget forventes at have en etableringsudgift på ca. 125.000 kr., samt en årlig driftsudgift på ca. 15.000 kr. Driftsudgiften er omkostninger til el til pumpe og udskiftning af aktive kul.

Fordi denne sag er mere akut forslår vi, at bruge nogle af de midler der står til eventuelle opfølgende afværgeforanstaltninger i Østervoldgade 12 og 14, Rønne. De iværksatte afværgeforanstaltninger i Østervoldgade 12 og 14 følges i disse år for, at se om de er tilstrækkelige. Meget tyder på at de er tilstrækkelige.

Der står i budget 2019 380.000 kr. til Østervoldgade 12 og 14. Center for Natur, Miljø og Fritid foreslår, at 125.000 kr. af dette beløb i stedet anvendes til løsningen for Østergade 53, Rønne.

Center for Natur, Miljø og Fritid søger dertil om at det ikke overførbare område på bevilling 52 Teknik, natur og miljø forhøjes med 15.000 kr. årligt fra 2019 og frem.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 6: Opfølgning på mål 2017-2019 samt mål for budget 2020

Bilag

Udvalgenes mål for budget 2019 - samlet

Målopfølgningsskema TMU 2017 endelig

Målopfølgningsskema TMU 2018 endelig

Målopfølgningsskema NMU 2019 endelig

Målskema 2020 NMU

Åbent punkt

6 Opfølgning på mål 2017-2019 samt mål for budget 2020

00.01.00P22-0082

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	5	
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	6	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Drøftelser af mål er en central del af budgetarbejdet, og udvalget skal med udgangspunkt i opfølgning på målene for 2017-2019, drøfte hvilke mål, der skal sættes for budget 2020.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Udvalget drøfter opfølgningen på mål for 2017, 2018 og 2019
- Udvalget drøfter tilpasning af eksisterende mål
- Udvalget drøfter behovet for eventuelt nye mål
- Udvalget drøfter den videre proces for budgettemner, der endnu ikke er fuldt implementeret

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Udvalget har drøftet målene og finder ikke anledning til tilpasning af de eksisterende mål eller behov for nye mål.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Drøftet og godkendt.

Sagsfremstilling

Mål og budget

Hvert år udarbejder udvalgene i forbindelse med budgettet, mål for det kommende år. Målarbejdet er en central del af styringen i regionskommunen, idet det bl.a. er gennem målene, at det politiske niveau kan sætte retning for den service kommunen yder borgerne og virksomhederne og for den udviklingsretning udvalg og kommunalbestyrelse sætter for Bornholm.

Langsigtede mål

Kommunalbestyrelsen besluttede i forbindelse med budget 2019 udvalgenes langsigtede mål samt budgetmålene for 2019. Begge dele blev vedtaget i forlængelse af de nye visioner, der blev til på visionsseminaret i februar 2018. Langsigtede mål og budgetmål fra sommeren 2018 er vedhæftet som bilag.

Siden udarbejdelsen af målene – både de langsigtede mål og budgetmålene for 2019 – blev budgettet som helhed vedtaget, herunder i sagens natur de økonomiske prioriteringer, som regionskommunen arbejder efter.

På den baggrund bedes udvalget drøfte de langsigtede mål fra sidste års visionsproces med henblik på at vurdere disse med udgangspunkt i den udvikling, der har været siden vedtagelsen.

Budgetmål

I forhold til budgetmålene arbejdes der med at sikre en balance mellem mål og økonomi. Derfor indeholder processen en forventningsafstemning af hvordan målene kan sikres implementeret, herunder en forventningsafstemning af ambitionsniveau i forhold til eksisterende ressourcer og tidsperspektiv. Dette skal ses i forhold til at der fx kan være udfordringer med at nå målet i 2019, men at målet på baggrund af disse udfordringer måske med fordel kan videreføres som et 2020-mål i stedet.

Målprocessen for budget 2020 indeholder derudover en status på budgetmålene for 2017 og 2018 for at sikre, at de politiske mål for den seneste valgperiode er gennemført.

Samlet set skal ovenstående danne basis for udvalgets vurdering af behovet for tilretninger af eksisterende langsigtede mål samt udvalgenes mål for budget 2019, som vedtaget på [kommunalbestyrelsens møde d. 28. juni 2018](#), samt i forlængelse deraf drøfte eventuelt nye budgetmål for 2020. Den samlede oversigt over udvalgenes langsigtede mål og mål for budget 2019, er vedlagt denne sag.

Udvalgene arbejder med budgetmål for 2020 på møderne i april og maj. I juni beslutter udvalgene de endelige mål, som indgår i sensommerens budgetforhandlinger.

Dertil kommer, at målarbejdet som helhed drøftes på budgetseminar 1 d. 25. juni 2019.

Opfølgning – en del af arbejdet

Opfølgningen på målene er selvsagt en vigtig del af målarbejdet. Nåede administrationen det udvalgene ville, eller opstod der forsinkelser eller nye muligheder? Det er en central kommunikation mellem administration og politikere, men i sidste ende også til borgerne, i forhold til om målene er indfriet.

For Natur- og Miljøudvalget gælder det, at en del af målene for 2017, 2018 og 2019 er opfyldt eller igangsat.

I vedhæftede bilag ses oversigten over målene fra 2017, 2018 og 2019, hvor det er markeret hvilke mål der ikke er eller ikke forventes opfyldt.

Budgetemner

En del af udvalgenes politiske ønsker er tillige forankret i de budgetemner, der vedtages i oktober måned.

Budgetemnerne fra 2017 og 2018 er som udgangspunkt allerede fuldt implementeret (alternativt disponeret) på Natur- og Miljøudvalgets område. Dog har det endnu ikke været muligt at udmønte eller disponere følgende nedenfor i henhold til hensigten i budgettet. Disse enkelte budgetemner opstilles nedenfor sammen forklaring og tidsperspektiv. Alle emner fra 2019 er i gang med at blive implementeret.

Budget 2017

Budgetnr.	Udvalg	Center	Budgetbeløb	Budgettekst	Status
TMU	NMU	CED	Ikke afsat budget	Ikke-religiøs gravplads	Sat i bero dec. 2018, da NMU 4.12.18 besluttede "At beslutning på TMU 28.08.2017 omkring placering ind til videre fastholdes og at sagen herefter sættes i bero og afventer yderligere indtil der kommer en forening eller lignende som ønsker at administrere en ikke religiøs gravplads. Når/hvis der kommer en forening eller lignende som melder sig interesseret, genåbnes sagen og den videre nødvendige administrative proces gennemføres (kommuneplantillæg, vedtægter samt takster)."
TMU-10	NMU	CNMF	438.000 kr. over 2 år hhv. 2017 og 2018	Finansiering af driftsudgifter ift. Multihuset Østerlars.	Behovet er ikke ophørt med midlernes ophør ved udgangen af 2018. KB besluttede derfor den 28.11.18 , at 2019 finansiering findes via bevilling 64. Samt at 2020 finansiering skal indgå i budgetforhandlinger budget 2020.
TMUA15	NMU	CÆ	3,9 mio. kr. over 3 år hhv. 2017-2019.	Videreførelse af udbredelsen af leve-bo miljø på plejecentre	Status afleveret på SSU 7.1.19 , hvor det ses, at der nu er lokale køkkener alle steder, undtagen på Toftegården og Lunden. På Lunden har P11 dog fået nyt køkken. Målet har dog kunne nås gennem tilskud fra særlige midler fra Ældreministeriet, og derfor er de i alt 3,9 mio. kr. fra budgetforlig 2017 er tilbageført.

Budget 2018

Budget-nr.	Udvalg	Center	Budgetbeløb	Budgettekst	Status
TMUA05	NMU	CED	500.000 kr.	Samling af børn og familie, midler til projektering og foranalyse.	Der er disponeret 150.000 kr. Restdisponering afventer afklaring på flytteprocessen.
TMU03	NMU		2,4 mio. kr. over 4 år hhv. 2018 tom 2021	"Der afsættes en pulje på 600.000 kr. til projekter for biodiversitet, hvilket vil sige projekter som kan medvirke til at øge variationen i den levende natur"	NMU er den 5.2.19 orienteret om, at midlerne for 2019 er fuldt disponeret mens der for 2018 vedkommende rester ca. 150.000 kr. NMU orienteres igen juni 2019.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling til NMU den 7.5.2019

Udvalget skal i forlængelse af mødet i april, drøfte de konkrete forslag til mål for budget 2020, som er vedhæftet i bilag. Såfremt udvalget besluttede, at genbesøge de langsigtede mål og overveje ændringer heri, er forslagene ligeledes beskrevet i det vedhæftede bilag.

Udvalgenes langsigtede mål sætter den politiske retning for hele valgperioden. De langsigtede mål er derfor som udgangspunkt 4-årige, medmindre andet er nævnt.

Udvalgenes budgetmål sætter den politiske retning i det kommende års budget, og fungerer som en politisk ramme for de projekter, indsatser, anlæg eller ændringer af driften, som udvalget mener er nødvendig for at indfri kommunalbestyrelsens visioner og udvalgets langsigtede mål.

På mødet i maj drøfter udvalgene som nævnt de konkrete forslag til mål for første gang. På møderne i juni lægges der sidste hånd på udvalgenes mål, der herefter indgår som udvalgenes bidrag i budgetprocessen.

Punkt 7: Tankanlæg på Borgmester Nielsens Vej 126

Bilag

Ansøgning

Høringssvar fra Bornholms Politi

Høringssvar fra beboerne i området.

Kortbilag

Åbent punkt

7 Tankanlæg på Borgmester Nielsens Vej 126

05.01.10P19-1487

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	7	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter.

Resumé

Bornholms Regionskommune har modtaget en ansøgning om etablering af tankanlæg på Borgmester Nielsens Vej 126 i Rønne. I forbindelse med byggeansøgningen skal der gives tilladelse til en ændret anvendelse af eksisterende overkørsler, fra Borgmester Nielsens Vej og Byledsgade i Rønne. Ejendommen har tidligere været benyttet til tankanlæg.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- at der gives tilladelse til ændret anvendelse af overkørsler med vilkår b,c
- at overkørslen nærmest signalanlægget på Borgmester Nielsens Vej nedlægges
- at der etableres venstresving forbudt ved udkørsel til Byledsgade for alle køretøjer

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Indstillingen kan ikke godkendes. Else Merete Knoop og Torben Rønne Larsen ønsker at følge indstillingen og gør brug af standsningsrettet, hvorfor sagen videresendes til Kommunalbestyrelsen.

Sagsfremstilling

Kommunen har modtaget en ansøgning om etablering af tankanlæg på Borgmester Nielsens Vej 126 i Rønne. I forbindelse med byggeansøgningen skal der gives tilladelse til en ændret anvendelse af eksisterende overkørsler, fra Borgmester Nielsens Vej og Byledsgade i Rønne. Ejendommen har tidligere været benyttet til tankanlæg. Se bilagt ansøgning.

Det kræver kommunens tilladelse at udvide eller anlægge tankanlæg ved offentlige vej, ligesom Kommunen som vejmyndighed jf. lov om offentlige veje skal forhandle med politiet, før der kan gives en tilladelse til etablering af overkørslerne.

Administrationen har forelagt ansøgningen Bornholms Politi og har i den forbindelse modtaget svar på høring om tankanlæg. Bornholms Politi udtrykker bekymring i forhold til et nyt tankanlæg med denne placering. Specielt fremhæves de bløde trafikanter til og fra Campus og Åvangsskolen, i spidstimerne morgen og eftermiddag. Politiet bemærker, at de finder det nødvendigt, at der etableres venstresving forbudt ved udkørsel til Byledsgade, samt udkørselsforbud til Borgmester Nielsens Vej tættest på krydset. Politiets hørings svar er bilagt denne dagsorden.

I forbindelse med byggeansøgningen er der gennemført en høring af beboere i området. En del af høringssvarene udtrykker bekymring for placeringen af dette tankanlæg, i forhold til bl.a. færdslen, trafikikkerhed mv. Høringssvar er bilagt denne dagsorden.

Vejmyndigheden vurderer, at der kan give tilladelse til en ændret anvendelse af eksisterende overkørsler til et tankanlæg, betinget af –

- At overkørslen nærmest signalanlægget på Borgmester Nielsens Vej nedlægges
- At der etableres venstresving forbudt ved udkørsel til Byledsgade for alle køretøjer

Om anlægget oplyser ansøger, at det kommer til at bestå af en overdækket pumpe-ø med to dobbeltstandere. Der vil være to kortautomater til de fire standere. Kunder vil kunne stå i læ under et lille skærmtag som er over hver dobbelt stander ved tankning og ved betjening af automaten.

Det fremgår af ansøgningen, at kun selve pumpe-øen er overdækket, og ikke kørebanerne. De bærende dele af tagets opbygning er i galvaniserede stålprofiler, tag og loft er beklædt med glatte rustfri stålplader. I loftet er der indbyggede spots til belysning af stander, automat og tankpladsen.

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Supplerende sagsfremstilling

Ingen

Punkt 8: Parkeringsstrategi for Gudhjem

Bilag

Parkeringsanalyse - oktober 2018

Mødenotat - offentligt møde i Gudhjem 09.04.2019

Åbent punkt

8 Parkeringsstrategi for Gudhjem

05.01.00P00-0005

Behandling

Natur- og Miljøudvalget

Mødedato

07-05-2019

Åbent punkt

8

Lukket punkt

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Trafikafviklingen i de bornholmske byer, og den tilhørende udfordring med parkering af biler og turistbusser, ikke mindst i turistsæsonen, har betydet, at administrationen i 2017 begyndte at afdække, hvilke muligheder, der kunne gøres til genstand for drøftelse med relevante foreninger og det politiske niveau. I efteråret 2018 blev der udarbejdet en parkeringsanalyse, som oplæg til en kommende parkeringsstrategi for byen.

På Natur- og Miljøudvalgets møde den 5. februar 2019 blev det besluttet, at der skulle afholdes et offentligt møde i Gudhjem, hvor analysen kunne drøftes. Mødet blev afholdt den 9. april, hvor anslået 50 deltagere var mødt frem. Der er udarbejdet et notat fra mødet, hvor spørgsmål og kommentarer fra mødet er angivet. På baggrund af spørgsmål og kommentarer fra mødet er nedenstående indstilling udarbejdet.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- etablering af 100 græs-parkeringspladser på "hotel-grunden" og at dette udføres som en forsøgsordning for en 3-årig periode. Forsøget iværksættes i 2019.
- etablering af 4 busparkeringspladser ved F24-tanken med etablering i 2019.
- at der udarbejdes et skitseforslag til udførelse af rundkørsel/vendeplads for enden af Serpentinevejen til senere drøftelse i Natur- og Miljøudvalget.
- at ønsker omkring udvidelse af betalingsparkering i Gudhjem by samt udfasning af allerede etablerede parkeringspladser i Gudhjem by afdækkes yderligere og fremsendes Natur- og Miljøudvalget til behandling ultimo 2019.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Indstilling godkendt.

Sagsfremstilling

Trafikafviklingen i Gudhjem, og den tilhørende udfordring med parkering af biler og turistbusser, ikke mindst i turistsæsonen, har været drøftet i en længere årrække. I 2017 begyndte administrationen at afdække mulige trafikale løsninger i samarbejde med forskellige borgergrupper i Gudhjem. I den forbindelse blev der nedsat en mindre arbejdsgruppe med repræsentation fra de forskellige borgergrupper, som skulle have den direkte kontakt med administrationen i den indledende proces. En trafikal screening af mulige tiltag, og en vurdering af disse, er blevet udarbejdet i januar 2018 og på denne baggrund er dialogen mellem trafikgruppen og administrationen fortsat. Screeningen og den efterfølgende dialog dannede grundlag for udarbejdelsen af en parkeringsanalyse for byen, som lå klar i oktober 2018.

På Natur- og Miljøudvalgets møde den 5. februar 2019 blev det besluttet, at der skulle afholdes et offentligt møde i Gudhjem, hvor analysen kunne drøftes. Mødet blev afholdt den 9. april, hvor anslået 50 deltagere var mødt frem.

På det offentlige møde blev analysen vel modtaget og samlet set er nedenstående kommentarer et udtryk for de gennemgående synspunkter:

- Der ønskes arbejdet videre med projektet omkring indretning af en parkeringsplads på "hotel-grunden" i Melsted. Flere ønskede om muligt, at projektet kunne iværksættes allerede i 2019 som en forsøgsordning.
- Hvis der indrettes en parkeringsplads på "hotel-grunden", så ønskedes den indrettet som en grøn parkeringsplads.
- Hvis der indrettes parkeringsplads på "hotel-grunden", så ønskedes fra flere sider at der blev taget stilling til en udfasning af nogle af de eksisterende parkeringspladser i Gudhjem by.
- Hvis der indrettes parkeringsplads på "hotel-grunden", så ønskedes en drøftelse af muligheden for indsættelse af shuttle-busser mellem "hotel-grunden" og Gudhjem Havn.
- Flere ønskede gennemført tiltag, som vil begrænse bil- og bustrafikken i Gudhjem by.
- Flere oplevede at der var mange, endda for mange, busser i Gudhjem by.
- Ønske om indretning af busparkeringspladser ved F24-tanken. Meget gerne allerede i 2019.
- Forslag om etablering af busvendeplads for enden af Serpentinervejen, således at busser kunne køre både op og ned ad denne og derved kunne bustrafikken i Gudhjem minimeres.
- Forslag om etablering af gågade/sivegade i Brøddegade, eventuelt i en del af gaden og eventuelt i afgrænsede tidsrum.
- Forslag om en udvidelse af området med betalingsparkering, eventuelt på alle markerede parkeringspladser.

Der er udarbejdet et notat fra mødet, hvor spørgsmål og kommentarer fra mødet er angivet.

Arealet ved Melstedvej som parkeringsanalysen peger på som udvidelsesmulighed for parkering og som på mødet blev benævnt "hotel-grunden" er i dag udlagt til hotelformål, og vil kræve en ændring af lokalplanforholdene. Kommunens planafdeling har vurderet muligheden for en forsøgsordning og udtaler følgende:

En anmodning om dispensation fra lokalplan nr. 031 for et hotelområde i Gudhjem til parkeringsformål vil kunne midlertidigt imødekommes i en periode på tre år.

Efter planloven er der mulighed for midlertidigt at dispensere fra bestemmelser i en lokalplan, selvom dispensationen er i strid med planens principper. Det er en betingelse, at muligheden for at dispensere fra bestemmelserne i en lokalplan tidsbegrænses til maksimalt 3 år og 10 år for studieboliger, hvilket skal fremgå som vilkår i en dispensation.

Anvendelsesområdet er fx de tilfælde, hvor det vil være uhensigtsmæssigt eller uflexibelt at skulle udarbejde en ny lokalplan for den ønskede anvendelse, eller hvor det for så vidt ikke er ønskeligt med en ny plan, fordi der netop ikke ønskes en permanent ny anvendelse.

Der bør uanset tidsbegrænsningen udvises tilbageholdenhed med anvendelsen af dispensationsadgangen, idet der er tale om en undtagelse til lovens almindelige regel om, at videregående afvigelser kun kan foretages ved tilvejebringelse af ny lokalplan.

Begrænsninger

Der vil ikke kunne dispenseres til anlæg m.v., der ikke vil kunne fjernes, eller som på anden måde vil medføre en permanent ændring eller påvirkning af området. Ligeledes vil der som udgangspunkt ikke kunne dispenseres til meget omkostningsfulde konstruktioner, som kun vanskeligt vil kunne fjernes.

Efter afholdelsen af det offentlige møde udarbejdes et oplæg til parkeringsstrategien for Gudhjem, som således afslutningsvis skal politisk behandles.

Økonomiske konsekvenser

Udgifter til projektering og konsulenttydelser samt mindre driftsmæssige tilpasninger "i marken" vil kunne afholdes inden for nuværende driftsbudget på vejmyndighedsområdet. Eventuelt senere kommende større anlægsarbejder vil skulle prioriteres inden for området for vejanlæg.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 9: Trafiksikkerhedsplan 2018-2025

Bilag

Trafiksikkerhedsplan 2018-2025 - Forslag

Åbent punkt

9 Trafiksikkerhedsplan 2018-2025

05.13.00P15-0003

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	9	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen besluttede på mødet den 21. september 2017, at et forslag til Trafiksikkerhedsplan blev fremsendt til høring hos politiet, Vejdirektoratet, Ældrerådet, Handicaprådet, borgerforeninger, cyklistforbundet og skolebestyrelserne på Bornholm. Forslaget blev ligeledes lagt på Bornholms Regionskommunes hjemmeside.

Kommunalbestyrelsen besluttede ligeledes at et revideret forslag til Trafiksikkerhedsplan skulle forelægges for Natur- og Miljøudvalget til drøftelse/godkendelse, med henblik på anbefaling til Kommunalbestyrelsen, bl.a. på baggrund af de indkomne høringssvar.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller

- at forslaget til Trafiksikkerhedsplan 2018 -2025 godkendes
- at der gennemføres en trafik- og tilgængelighedsrevision på alle større projekter
- at lokalplaner og byudviklingsplaner med indflydelse på vej- og stinettet, undergår en trafikafviklings- trafiksikkerheds- og tilgængelighedsscreening,
- at en forhøjelse af Vejmyndighedens planlægningskonto med kr. 50.000,00 oversendes til budgetbehandlingen 2020.
- at skolerne opfordres til at samarbejdet mellem færdselskontaktlærerne og politiet intensiveres.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Efter afslutningen af høringsperioden, blev Natur- og Miljøudvalget på mødet den 25. september 2018, orienteret om resultaterne af høringen.

Udvalget besluttede på dette møde:

- at tilbyde politiet i at deltage i prioriteringen af indsatsområderne (prioritering af anlægsarbejder mv.), før den endelige politiske behandling,
- at projekterne på statsvejnettet holdes uden for Trafiksikkerhedsplanen og
- at planens Visioner og Mål fastholdes.

Vision

Visionen for trafiksikkerhedsarbejdet i Bornholms Regionskommune er:

**Ingen må blive dræbt eller
komme til skade i trafikken**

og

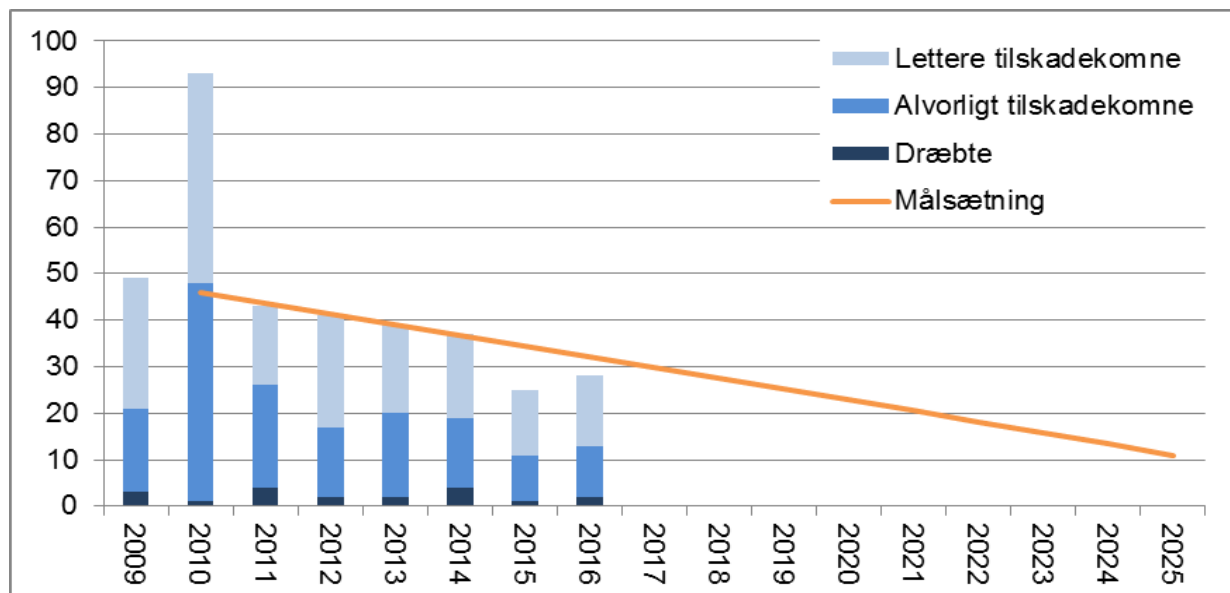
**Alle kommunens borgere skal kunne færdes
sikkert og trygt på kommunens veje og stier,**

Målsætninger

Maksimalt 1 dræbt og 10 tilskadekomne i trafikken i 2025

**Antallet af skoleelever, der føler sig trygge
på skolevejen, er mindst 70% i 2025**

**Antallet af borgere, der føler sig trygge
i trafikken, er mindst 80% i 2025**

Dræbte og tilskadekomne i perioden 2009 til 2016 + målsætning for Trafiksikkerhedsplanen

Virkemidler

Trafiksikkerhedsplanen indeholder en række mere generelle tiltag, som Trafiksikkerhed i hverdagen, Vejteknik, Uheldsbekæmpelse og Trafikal adfærd (side 8-12). Det er tiltag som normalt sker i det daglige arbejde inden for Vejdrift og Vejmyndighed, men derudover er der foreslået

- a) at der skal gennemføres en egentlig trafik- og tilgængelighedsrevision af alle større projekter,
- b) at alle lokalplaner og byudviklingsplaner med indflydelse på vej- og stinettet, undergår en trafikafviklings-, trafiksikkerheds- og tilgængelighedsscreening og
- c) at det anbefales at samarbejdet mellem politi og færdselskontaktlærerne på alle skoler – inkl. de private skoler, intensiveres

Derudover indeholder Trafiksikkerhedsplanen forslag til en række større og mindre fysiske anlægsarbejder til ca. 43 mio. kr.

Disse er fordelt i 3 hovedgrupper, hvor

- 1) Prioritet 1 består af projekter for ca. 29 mio. kr., inkl. en årlig pulje på 1 mio. kr. til mindre trafiksikkerhedsarbejder, som forventes udført inden for en kortere årrække.
- 2) Prioritet 2 består af projekter for ca. 14 mio. kr., og
- 3) Prioritet 3 består af øvrige projekter og er ikke egentlig prissat. Det anslås at projekterne vil koste mellem 70 og 120 mio. kr., og kan eventuelt medtages i en senere eller revideret trafiksikkerhedsplan.

Effekten af de foreslået tiltag

For at nå de opstillede mål i Trafiksikkerhedsplanen, skal der i praksis ske et fald i antallet af skadede personer på 22 pr. år ved udgangen af 2025.

Center for Natur, Miljø og Fritid anser det for sandsynligt at målsætningen for 2025 kan nås med de foreslåede tiltag i Prioritet 1, inkl. de projekter der er gennemført i forbindelse med Projekt Bornholms Cykelveje, og den generelle forøgede fokus på trafiksikkerhed i Vejdrift, Vejmyndighed og hos Politiet. Det er ligeledes centerets opfattelse at de opstillede målsætninger for trygheden for henholdsvis skoleelever og borgere, vil blive opfyldt med de foreslået tiltag. Specielt vil en årlig pulje på 1 mio. kr., være med til at forbedre følelsen af tryghed i trafikken på hele øen.

Der er ikke i planen taget højde for eventuelle ændringer i lovgivningen mv. fra centralt hold, som for eksempel ændring af tilladelig hastighed og hastighedskontrol, eller de nye regler vedr. anvendelse af skateboard, rulleskøjter og lignende.

Det er specielt projekterne i Prioritet 1, kombineret med den generelle forøgede fokus på trafiksikkerhed, der har den største effekt. Projekterne i Prioritet 2 har en væsentlig mindre effekt på trafiksikkerheden – ca. 1 uheld om året i 2025 – men vil naturligvis medføre en ikke uvæsentlig forbedring af trygheden i trafikken.

Projekter der ikke er med trafiksikkerhedsplanen

I forslaget til Trafiksikkerhedsplan 2018 – 2025, som Kommunalbestyrelsen besluttede at sende i høring på mødet den 21. september 2017, er der en række projekter som ikke - ud over projekter på statsvejene - er medtaget i det reviderede forslag:

- Etablering af rundkørsel i krydset Ndr. Borrelyngvej/Pilebroen i Allinge (foreslås erstattet af en lysregulering af krydset)
- Anlæg af fællestier langs Vibegårdsvej i Rønne
- Trafiksanering i Svaneke (der er alene foreslået hastighedsdæmpende foranstaltninger ved indkørslerne fra Nexø og Østermarie)
- Forbedring af krydsningsmulighed ved Melsted gård
- Trafikdæmpning på Havnegade/Nørregade og Strandvejen i Allinge

- Krydsene Paradisvej/Kong Gustavsvej og Paradisvej/Stadionvej (krydsene vil blive holdt under observation/politiet vil holde øje med trafikken)
- Trafiksanerering af Stormgade i Nexø
- Etablering af fodgængerfelt i Klemensker
- Hastighedsdæmpning i krydset Møllegade/Byledsgade i Rønne
- Fartdæmpning på Harbovej
- Etablering af eventuelle bump mv. i Sorthat/Muleby
- Etablering af krydsning for skoleelever fra Sandvig
- Vurdering af smalle venstresvingsbaner på cykelstier
- Cykelsluse på Finnedalsvej
- Forbedring af trafiksikkerheden på cykelstien ved Hvide Hus i Saltuna
- Parkerings- og afsætningsforhold på Paradisskolen (er stort set gennemført)
- Markering af overgang fra land til by, evt. ved hjælp af byporte i Listed
- Gennemgang af oversigtsforholdene på Borgmester Nielsens Vej ved Landemærket og Smallesund
- Cykelstier på Munch Petersens Vej i Rønne (erstattes i Trafiksikkerhedsplanen, af en regulering af krydset ved opkørsel til Zahrtmannsvej).

Begrundelsen for ikke at medtage projekterne er, at de dels er projekter, der kan indgå i den årlige pulje til mindre projekter, og dels fordi der ikke kan påvises en væsentlig trafiksikkerhedsmæssig effekt af forslagene, primært fordi der ikke er registreret trafikuheld de pågældende steder.

Mange af projekterne vil, sammen med de forslag der er fremkommet i forbindelse med høringsen, blive medtaget i den årlige pulje på 1 mio. kr., som vil blive forelagt Natur- og Miljøudvalget til godkendelse/prioritering.

Økonomiske konsekvenser

Hvis planen bliver godkendt vil der være behov for en samlet investering på mindst 29. mio. kr. i perioden 2019 til 2025, hvilket vil sige ca. 5 mio. kr. pr. år

Kommunalbestyrelsen har i forbindelse med budgettet for 2019 afsat 2,0 mio. kr. til trafiksikkerhedsarbejder i en 4-årig periode.

Natur- og Miljøudvalget har derudover prioriteret 4,75 mio. kr. til trafiksikkerhedsarbejder fra den disponible anlægspulje til veje og broer 2019.

De prioriterede midler er dog omfattet af anlæg, der er sat i bero jf. dagsorden vedr. vurdering af udsættelse af anlægsarbejder, der er godkendt i kommunalbestyrelsen den 25. april 2019.

Center for Natur, Miljø og Fritid vil forelægge Natur- og Miljøudvalget forslag til prioritering af de anlægsarbejder der skal udføres det enkelte år, med henblik på en indstilling til Kommunalbestyrelsen om en anlægsbevilling til de prioriterede arbejder.

Vejmyndigheden vil få en ny opgave i forhold til at screene lokalplaner og byudviklingsplaner for konsekvenser for trafikafvikling, trafiksikkerhed og tilgængelighed. Kompetence (uddannet trafikrevisor) til dette findes ikke i BRK, og der skal derfor tilkøbes konsulentbistand i de konkrete sager. Det indstilles derfor at der i forbindelse med budgetforhandlingerne tilføres 50.000 kr. årligt til Vejmyndighedens planlægningskonto.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen

Punkt 10: BAT sommerkøreplan 2019 inkl. besparelser

Bilag

1_S_1826031605

2_S_1826061605

3_S_1827030921

4_S_1826031605

6_S_1826031605

7_S_1803051452

8_S_1803051424

9_S_1827030921

21+22-1819-03051406 - Kopi

23_18_19-09050823

5_S_1826031605

Åbent punkt

10 BAT sommerkøreplan 2019 inkl. besparelser

13.05.00A00-0004

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	10	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Resumé

-

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- At sommerkørerplaner og regionalruter godkendes.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Indstilling godkendes. Beslutningen sendes til BAT's brugerråd.

Sagsfremstilling

Rute 1. Afgang kl. 12:10 udgår – 93,30 timer

Rute 3. Afgang kl. 09:05 og 13:05 udgår – 202,18 timer

Rute 4. Afgang kl. 11:04 udgår – 93,30 timer

Rute 5. Afgang kl. 08:05 og 12:05 – 222,18 timer

Rute 6. Ingen ændringer

Rute 7. Afgang kl. 08:15 ændres til 08:05 og 10:15 ændres til 10:05 (for at opnå pause til chaufføren)

Rute 8. Afgang kl. 08:15 ændres til 08:05 og 10:15 ændres til 10:05 (for at opnå pause til chaufføren)

Rute 9. Ingen ændringer

Rute 21+22. (Rønne bybus) køres efter weekendplan – besparelse 107,08 timer

Rute 23. (Rønne bybus) køres efter weekendplan – besparelse 162,28 timer

Økonomiske konsekvenser

Besparelser i sommerkøreplanen svarer til de allerede politisk godkendte besparelser.

Besparelser kr. 369.824,- svarende til 880:32 timer.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 11: Fremtidens Landskaber på Nordbornholm: Afsluttende afrapportering

Bilag

Bilag 1. Landskabsstrategi Nordbornholm

Bilag 2. Ejendomsundersøgele for Nordbornholm

Bilag 3. Københavns Universitets samlede afrapportering

Åbent punkt

11 Fremtidens Landskaber på Nordbornholm: Afsluttende afrapportering

01.00.00P20-0010

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	11	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Bornholms Regionskommune har i perioden 2013-2017 deltaget i det landsdækkende forskningsprogram 'Fremtidens Landskaber' med planprojektet 'Fremtidens Landskaber på Nordbornholm'. Det primære formål med Fremtidens Landskaber har været at forbedre den projekt- og helhedsorienterede planlægning i det åbne land. Resultatet af kommunens deltagelse er bl.a. et forslag til en landskabsstrategi for Nordbornholm, der udgør et retningsgivende idékatalog for kommunens arbejde med kommuneplanen og projekter i og med landskabet. Endvidere er de samlede erfaringer fra projektet beskrevet i bogen 'Fremtidens landskaber – visioner og planer for det åbne land', der netop er lanceret og markerer afslutningen på forskningsprogrammet. Derudover har planprojektet haft stor betydning for udviklingen af tankerne bag 'Bornholms Grønne Bølge'.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- at afrapporteringen tages til efterretning.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Taget til efterretning. Udvalget tilkendegiver et godt stykke arbejde og et spændende udført projekt.

Sagsfremstilling

Bornholms Regionskommune har i perioden 2013-2017 deltaget i Københavns Universitets forskningsprogram "Fremtidens Landskaber", hvor 12 planprojekter fra forskellige steder i Danmark har udgjort programmets laboratorium. Formålet med programmet har været at forbedre planlægningen i det åbne land så den bliver mere proaktiv, helhedsorienteret og involverende.

På Bornholm valgte vi at arbejde med at skabe nye visioner og strategier for den fremtidige indretning og udvikling af landskabet på Nordbornholm. Det blev gjort i en dialogbaseret planproces med landmænd, foreninger, beboere, studerende og forskere.

Valget af Nordbornholm bunder i den store interesse for området både lokalt, nationalt og internationalt, da landskabet har en helt særlig karakter og rummer store natur-, rekreative og kulturhistoriske værdier. Dertil kommer at Folkemødet, Trolling Master Bornholm og en række markante udviklingsprojekter har medført en yderligere eksponering af Nordbornholm. Planlægningen har derfor taget udgangspunkt i at bruge landskabsværdierne som udviklingsfaktor og udvikle landskabet som et sted, der på en og samme tid kan rumme

landbrug, natur, kulturhistorie, turisme, friluftsliv og være attraktivt at bosætte sig i. Samtidig er de arealkonflikter, der optræder i et hvert landskab, forsøgt håndteret.

Deltagelsen i forskningsprogrammet har resulteret i et forslag til 'Landskabsstrategi for Nordbornholm', jf. bilag 1, en vandreudstilling om fortidens og fremtidens landskaber, der kommer til øen i foråret 2020 og en helt ny bog, der også omhandler projektet på Nordbornholm. Dertil kommer, at der imellem partnerne i Fremtidens Landskaber er skabt rum for fælles læring, vidensdeling og sparring.

Landskabsstrategien er udarbejdet med henblik på at sætte retning for udviklingen af Nordbornholm og fungere som idékatalog i forhold til mulige konkrete handlinger. Strategien og den dialogbaserede proces den bygger på kan derved i årene frem tjene som inspiration i landskabets forvaltning og bruges som vidensgrundlag til at understøtte arbejdet med kommuneplanen.

Bogen 'Fremtidens Landskaber – visioner og planer for det åbne land' omhandler de 12 planprojekter i Danmark og viser aktuelle forestillinger om landskabernes fremtid samt nye bud på fremtidens planlægning i det åbne land. Bogen rummer desuden tilbageblik på fortidens landskaber og de planer og visioner, der har medvirket til deres udvikling.

'Fremtidens Landskaber på Nordbornholm' har derudover haft en væsentlig rolle som pilotprojekt og løftestang for 'Bornholms Grønne Bølge', dvs. idéen om at styrke naturmæssige og rekreative sammenhæng inde på øen mellem Hammerknuden i nord og Nexø samt Dueodde i syd.

Afsluttende afrapportering

Det har været centralt for arbejdet med landskabsstrategien, at den har taget udgangspunkt i de ønsker borgere (og andre) har udtrykt i forbindelse med inddragelsesprocessen i løbet af efteråret 2016. I overskrifter har procesforløbet omkring tilblivelsen af landskabsstrategien bestået af tre faser; en afklaringsfase, en workshopfase og en strategifase.

Afklaringsfase: I denne fase har både Bornholms Regionskommune og Københavns Universitet foretaget en række analyser og undersøgelser, som havde til formål at skabe et mere velinformeret grundlag for udviklingen af landskabsstrategien:

- Aktøranalyse – samtaler og drøftelser med foreninger, statslige myndigheder og institutioner om den nuværende landskabelige situation.
- Landskabskarakteranalyse – en struktureret analyse af natur- og kulturgeografiske karakteristika, som leder frem til en regionalisering i landskabskarakterområder.
- Ejendomsundersøgelse – en interviewundersøgelse med 85 lodsejere på Nordbornholm om deres landbrugsdrift, arealanvendelse, brug af området, fremtidsperspektiver mv., jf. bilag 2.
- Transformation Studio – kursus på landskabsarkitektuddannelsen på Københavns Universitet med fokus på at stille forslag til ny brug af delområder på Nordbornholm med afsæt i de stedbundne ressourcer og potentialer.
- Studieopgaver – studerende fra Københavns Universitet har undersøgt mulige udpegninger som UNESCO Verdensarv, Naturpark, Nationalpark, Geopark samt arbejdet med Bornholms Grønne Bølge som en ramme for udvikling af mere sammenhængende natur.
- Nationalpark-forundersøgelse – Bornholms Regionskommune, Naturstyrelsen Bornholm og Bornholms Museer har arbejdet med mulighederne for at skabe en nationalpark på Bornholm. Dette arbejde er fulgt af projektgruppen for Fremtidens Landskaber Nordbornholm.

Workshopfase: Denne fase er gennemført som den centrale del af den aktive involvering af aktørerne mht. formuleringen af strategien. Workshopfasen blev igangsat med en ekskursion efterfulgt af et sammenhængende forløb på tre workshops inden for 3 måneder:

- Ekskursion – bustur rundt på Nordbornholm med indbudte borgere, lodsejere og foreningsrepræsentanter med fokus på at skabe kendskab til og ejerskab for udviklingen af landskabsstrategien.
- Workshop 1 – Afdækning af hvilke trusler, værdier og potentialer workshopdeltagerne ser på Nordbornholm. En åben proces for både at finde generelle forhold og landskabelige værdier, trusler og potentialer.
- Workshop 2 – Med baggrund i de identificerede trusler og værdier, fokuserede denne workshop på udfordringer og muligheder i forhold til at finde løsninger på problemer og understøtte de eksisterende værdier.
- Workshop 3 – Med afsæt i de to forudgående workshop blev workshopdeltagerne bedt om at formulere deres visioner og identificere projekter, der kan understøtte opnåelse af visionerne. Output af denne workshop, og dermed det samlede workshopforløb, var bruttolister over visioner og projektforslag til videre bearbejdning.

Strategifase: Denne fase startede med en ekspertopsamling, hvor Københavns Universitets strategideltagere arbejdede på at omsætte de samlede workshop-input til en samlet vision for Nordbornholm, som udmøntes i en strategi. Landskabsstrategi-forslaget blev formuleret i samarbejde med Bornholms Regionskommune og præsenteret på en workshop for de involverede i projektet.

- Workshop 4 – I en fjerde workshop med deltagelse fra de involverede i projektet og andre interessenter, blev forslaget til landskabsstrategi for Nordbornholm præsenteret og diskuteret. Strategiske projekter og andre aktive handlinger, der kan bidrage til strategiens iværksættelse samt potentielle nye aktører, blev diskuteret.

Se i øvrigt bilag 3 for Københavns Universitets afsluttende afrapportering af forskningsprogrammet 'Fremtidens Landskaber'.

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 12: Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

Åbent punkt

12 Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	12	

Indstilling og beslutning

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:

Ingen.

Punkt 13: Gensidig orientering

Åbent punkt

13 Gensidig orientering

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	07-05-2019	13	

Formanden orienterede om kyststien ved Sose.

Natur- og Miljøudvalget den 7. maj 2019:
Orientering modtaget.

Punkt 102: Lukket